

№ 35/1965.

STORA UTSKOTTETS betänkande № 35/1965 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader. (№ 1/1965).

Landstinget, som i ärendet fått mottaga lagutskottets betänkande № 26/1965, har däröver inbegärt stora utskottets utlåtande.

Stora utskottet har behandlat ärendet och därvid beslutat omfatta det i lagutskottets ovannämnda betänkande framställda förslaget jämte motivering med följande ändringar.

Jämte landskapslagen den 25 mars 1965 om fornminnen (9/65) innebär föreliggande lagförslag en totalrevision av fornminneslagstiftningen. Då lagförslaget, på samma sätt som fornminneslagen, uppgjorts inom gränserna för landskapets lagstiftningsbehörighet, torde hinder för landskapslagens antagande icke föreligga. I formellt avseende är den nya lagstiftningen likväl beroende av överenskommelseförordningen den 4 september 1936 om den förvaltning, som avser fredande och bevarande av forntida minnesmärken på Åland (6/36) i så måtto, att landskapslagarna, åtminstone vad beträffar den redan antagna fornminneslagen, ej kan träda i kraft, innan överenskommelseförordningen på förutsatt sätt upphävs. Då emellertid överenskommelseförordningen alltfört är gällande, torde landskapsstyrelsen vidtaga erforderliga åtgärder för förordningens upphävande.

En i sammanhanget viktig principiell fråga är tillvägagångssättet för en överenskommelseförordnings upphävande, då Landstinget antagit en i 20 § 2 mom. självstyrelselagen avsedd landskapslag, som innebär ändring eller upphävande av en dylik förordning. Antages en sådan lag, skall enligt paragrafens 3 mom. "förordning om ändring eller upphävandet utfärdas inom ett år räknat från - - - - - den tidpunkt, då det framgått, att republikens president icke begagnat sig av sin rätt att låta landskapslagen förfalla". Enligt utskottets förmenande synes härav den slutsatsen kunna dragas att någon särskild uppsägning av överenskommelseförordningen i detta fall ej ifrågakommer, utan inrymmes i presidentens uteblivna veto mot landskapslagen en samtidigt erhållen och godkänd uppsägning av överenskommelseförordningen. Då den förordning om ändring eller upphävande av överenskommelseförordningen, som i 20 § 3 mom. ovan avses, är av rikslagstiftningsnatur, synes detta böra förstås så, att regeringen utan vidare initiativ från landskapsstyrelsens sida eller ens landskapsstyrelsens hörande självant bleve såväl berättigad som förpliktad att låta utfärda förordningen inom den utsatta tiden av

ett år från det presidenten tillkännagivit att han icke kommer att begagna sig av sin vetorätt. Det kan här ytterligare framhållas att ifrågavarande 2-3 mom. under 20 § intogs i den nya självstyrelselagen såsom ett särskilt förtydligande beträffande den formella gången för överenskommelseförordningarnas ändring eller upphävande, måhända då främst med tanke på landskapslagarnas förhållande till överenskommelseförordningarna.

I det föreliggande lagförslagens 2 och 27 §§ har intagits bestämmelserna i 11 § i 1936-års förordning, motsvarande 8 § i 1883-års riksförordning. Genom detta förfarande synes landskapsstyrelsen och lagutskottet hava ansett, att lagförslaget stode i full överensstämmelse med överenskommelseförordningen och således, då några från förordningen avvikande bestämmelser icke införts, vore från densamma helt fristående, varför något av överenskommelseförordningen betingat stadgande om lagens ikraftträdande ansetts överflödigt. Skulle lagförslaget däremot uppfattas innebära en ändring av överenskommelseförordningen i berört avseende, kunde konsekvensen av den fastställda tidpunkten för ikraftträdandet medföra lagens förfallande, ifall icke förordningen före lagförslagens behandling i riket tilläventyrs hunnit upphävas på grund av fornminneslagen. Mot förenämnda bakgrund och då lagförslaget likaväl som fornminneslagen sist och slutligen avser överenskommelseförordningens upphävande, har utskottet omarbetat stadgandet om lagens ikraftträdande i överensstämmelse med fornminneslagens 27 §.

I förslagens 6 § 1 mom. nämnes initiativtagarna för byggnads förklarande för skyddad. Lagutskottet har utbytt "landskapsarkitekten" mot "landskapets byggnadsinstruktör". Mot detta har utskottet ingenting att invända. Däremot har utskottet ansett det motiverat att ytterligare införa landskapsarkeologen, då han fungerar såsom landskapsstyrelsens föredragande i hithörande ärenden och honom dessutom borde tillerkännas samma framställningsrätt som arkeologiska kommissionen har i riket.

Med hänvisning till det ovan anförda får stora utskottet förty vördsam samt föreslå

att Landstinget måtte antaga det i landskapsstyrelsens framställning ingående lagförslaget i enlighet med lagutskottets betänkande, dock sålunda att 6 § 1 mom. och stadgandet om lagens ikraftträdande erhålla följande lydelse:

6 §.

1 mom. Framställning om byggnads förklarande för skyddad må göras av byggnadens ägare, landskapsarkeologen, landskapets byggnadsinstruk-

tör, regionalplaneförbund eller den kommun, på vars område byggnaden är belägen, av hembygdsförening eller annan sammanslutning för bevarande av kulturella traditioner.

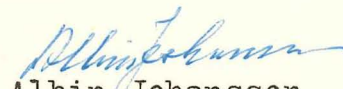
Stadganden om lagens ikraftträdande.

Denna lag träder i kraft så snart förordningen den 4 september 1936 om den förvaltning, som avser fredande och bevarande av forntida minnesmärken på Åland upphävs.

Genom lagen upphäves 8 § förordningen den 2 april 1883 angående forntida minnesmärkens fredande och bevarande.

Mariehamn den 11 december 1965.

På stora utskottets vägnar:

Albin Johansson
ordförande.

./ Erik Rask
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Albin Johansson, viceordföranden Curt Carlsson, ledamöterna Uno Förbom, Gustav Adolf Boman, Edvin Östling, Philip Eklöw, Folke Woivalin, Runar Wilén, Einar Hambrudd och Lars Eriksson.